کەی ئاوا نەبوویت؟ … ساڵح حەسەنزادە

ئەم ناوونیشانە؛ دوادێڕی دەقێکە بە ناوی شیعرەوە لە ژمارە (106)ی هەفتەنامەی (ئاژانس)و لەسەر رووپەڕی دوو لاپەڕەی (17-16)ی قەوارە گەورەی ڕۆژنامە بڵاوکراوەتەوە، شاڵاو حەبیبە لە ژێر ناونیشانی (ئینجیلی خۆشویستن) بابەتێکی بڵاوکردووەتەوە لە فۆرمی شیعردا، بەڵام چەندێك شەن و کەوم کرد هیچ تام و بۆنێکی دەقی شیعریم لێنەکرد، رەنگە ئەویش هۆکاری خۆی هەبێت کە لەم نووسینەدا حەز دەکەم زیاتر ئەو گۆشە نیگایانە بخەمە روو و تاووتوێیان بکەم کە وای لە من کرد بە ڕاشکاوی ئەو بڕیارە بدەم.
گومانی تێدا نییە کە لەبەر چەند هۆکارێکی سەرەکی دەقێکی ئەدەبی وەك شیعر لە دایك دەبێت، لەوانە دەربڕینی مەراقە پەنگخواردووەکانی ناوەوەو دامرکاندنەوەی هەڵچوونەکان لەو ڕێیەوە، هەروەهاش لای هەندێك بۆ ئارەزوو و حەز وەك هەر خولیایەکی تر دەنووسرێت، لای بەشێکی کەمیش وەك بەئاکام گەیاندنی ئەفراندنێکی جودا، بەڵام ئەگەر لەڕێی کاری ڕۆژنامەگەریەوە دەقێکی کرچ وکاڵ بنووسرێت ئەوە بابەتێکی ترە..
لێرەدا وەك سەرە قەلەمێك حەز دەکەم بابەتی لێدوانەکەم دابەشی چەند تەوەرەیەك بکەم:

***زمانی شیعر:**

لەم ساڵانەی دواییدا لە لایەن هەندێك لاوەوە دەقگەلێکی زۆر سادە بەرهەم دەهێنرێت و بە زمانێکی ڕۆژانە دەخرێتە بەر نیگای خوێنەران، رەنگە ئاسانکاری بێت بۆ تێگەشتنی هەندێك خوێنەر، بەس لەولاشەوە نزمکردنەوەی هەموو هونەرە جۆراوجۆرە زمانەوانیەکانی شیعرە و بگرە فەرامۆشکردنیشیانە.
لە راستیدا لەو دەقە 170 دێڕییەی شاڵاو حەبیبەدا کە ئاسۆیی بە نموونە دوای نموونە درێژ دەبێتەوە بەر شیعرییەت نەکەوتم لە رستەکاندا و هەستم کرد هەر قسەی ڕۆژانە دەخوێنمەوە، جا جێی خۆیەتی بپرسین ئایا نووسینی شیعر ئەوەندە ئاسانە؟
بۆ ئاماژەدان بە نموونە لەم بارەیەوە، ئەو لەو دەقەدا دەڵێت:
کاتێك بە هەزاران نامەت بۆ دەنووسم و
بە قسەی قۆڕ وەڵامم دەدەیتەوە
یان دەڵێت:

چونکە پێت وایە تەنیایت و پێشت وایە تەنانەت دەسپەڕ ناکەیت
*
هێندەش بە پەلەپروسکێ ئەم نووسیەنت داڕێژراوە تەنانەت هەڵەچنی ڕێزمانی بۆ نەکراوە وهەروا بەو هەڵانەوە خراونەتە بەر چاوی خوێنەران کە لێرەدا ئاماژە بە نموونەیەکیان دەکەم:
ئەو دەڵێت:
ئەگەر تەرمی گەریلاو شەرڤانانم تۆ بە گەڕەکەکاندا رایبکێشیت
راستیەکەی دەبوو ئاوها بنووسرایە:
ئەگەر تەرمی گەیلاو شەڕڤانان بە گەڕەکەکاندا رابکێشیت

***بابەتی دەق:**

وەك چۆن ئەو نووسینە لە فۆرمی شیعر داماڵراو بوو وەکو تۆن و وشەسازی و رەوانبێژی، هەرواش وەك بابەت بەر زۆر خاڵی ناڕێکی گێڕەرەوەی دەق دەکەوین.. گەر لە خوێندنەوەکانەوە مانای تازەو هونەری نوێ شتێکمان فێر نەکات، یان دڵمان فراوان وئاسودە نەکات و چێژی ئەدەبی هەست پێنەکەین دەپرسین کوا ئیستاتیکا، کوا جیاوازیەکانی دەق؟ ئایا هەر مەبەست لاپەرە ڕەش کردنەوەیە یان دڵ ڕەش کردنەوەش؟ دەتوانم بڵێم لەم دەقەدا ئاکارگەلێکی قێزەون ڕیزکراون و تێیدا لەسەر زمانی دانەر دانپێدانانێکی مەترسیدار دەبیستین کە هەموو جوانیەکانی پێشتر لە زیهنی خوێنەردا بوونیان بووە، رەش و ناشرین دەبن و لە کۆتایشدا پەشیمان دەبینەوە لە خوێندنەوەو کات بەسەربردن لەگەڵ ئەو جۆرە نووسینانەدا:
وەك ئاماژەیەك ئەمە چەند نموونەیەکە لەو ڕووەوە:
تۆم لەبەر بێئەخلاقییەکانت خۆش دەوێت
*
چونکە دەبینم کاتەکانتم پڕ پڕ دەکەیتەوە
من تۆم خۆش دەویت
*
ئەگەرچی فشەکەر چەپەڵ گەمژەیت
بەڵام من تۆم خۆشدەوێت
*
شەرمەزارم
کە هێشتا نەمتوانیوە ئەوەندە سەخیف بم
تۆم زیاتر خۆش بوێت
*
دەبێت کەمتر دەسپەڕ بکەم

بەڵام زۆرتر دەیکەم...... و زۆر نموونەی تر

*** تەئویلەکانی خوێنەر:**

لە جۆری نووسینی یەك دیویدا خوێنەر زۆر ماندوو نابێت بگەڕێت بە دوای داهێنان و دۆزینەوەی هەندێك خاڵی سەرنج ڕاكێش و گرنگ تا بۆ ئەوانەی دركیان پینەكردووە باس بكرێن.

ڕەنگە ئەزموونی هەر كەسێك لە ئێگزایل بە جۆرێکی جیاواز بێت، بەڵام بۆ هەندێك خۆگونجاندن لەگەڵ ئەو ئەتمۆسفیرە نوێیەدا جۆرێك كارەكتەری پێدەبەخشێت، بە تایبەتی لە ژینگەیەكی بێگەنداو كاركردنیش لە میدیای تاكڕەنگ و تاكڕەوت ، زۆرجاریش نامۆبوون بە بەها پێشینەییەكانی خود.

لای زۆرێك وایە كە پەیامی ئینجیل ملكەچ بوونە بۆ هەموو ستەم و زوڵمیك و بگرە چەپڵە بۆ لێدان و خۆشویستنیەتی، مەگەر ئەوە نییە خۆشەویستی لەوێدا هەموو شتێكە، كەواتە ئەو خۆشەویستیە بەر جەلادیش دەكەوێت، بەڵام ئەوەی هەرگیز لەم دەقەدا باس نەكراوە ئەوەیە گەر خود ببێتە بەشێك لە سیستەمی جەلادبووندا و ئاوهاش خۆ بە قوربانی دابنرێت! ئەمە كارەساتە گەورەكەیە، ئەمەیە خاڵی نەگەڕانەوەی ڕۆشنبیر و جیابوونەوەی لە مەعریفەتی ڕاستەقینە ، بەڵام لە لایەكی تریشەوە دانپیانانێكی راشكاوانەیە بۆ هەموو ئەوانەی لە هەر قۆناغێك لە قۆناغەكانی قەیرانەكاندا بەشێك لە مرۆڤایەتیان لەدەستدا.

هەر ئەوە ماوە بڵێم : دەقی وا كرچوكاڵ پەڕەی فەرهەنگی ڕۆژنامەو گۆڤارەكانیش دەخاتە ژێر پرسیارەوە، گەر شتێك مابێت بۆنی فەرهەنگی ڕاستەقینەی لێبێت!

هەر بەم جۆرەش ئەو بەم كۆپلەیە دەرگا لەسەر ئەو جیهانە بێگەنە پێوەدەدات:

خۆم سەرخۆش دەكەم و
تۆم خۆش دەویت
بەڵام من كە ی ئاوا بووم؟
شاڵاو تۆ كەی ئاوا بوویت؟